

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.004.03.2023

Pan
Jarosław Białk
Starosta Pucki

Starostwo Powiatowe w Pucku
ul. Elizy Orzeszkowej 5
84-100 Puck

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/089/LGD – Realizacja przez spółki wodne zadań finansowanych ze środków publicznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Pucku, ul. Elizy Orzeszkowej 5, 84-100 Puck (dalej: „Starostwo”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Białk, Starosta Powiatu Puckiego od 4.12.2014 r. (dalej: „Starosta”)
Zakres przedmiotowy kontroli	Sprawowanie nadzoru nad działalnością spółek wodnych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do 13 kwietnia 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Joanna Andrzejewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/28/2023 z 20 stycznia 2023 r. (akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Nadzór Starosty nad działalnością spółek wodnych na podstawie art. 462 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne³ był sprawowany w sposób nie w pełni prawidłowy. Starosta posiadał informacje o liczbie spółek wodnych, nad którymi sprawował nadzór i kontrolę, jednak informacje dotyczące uchwał organów spółek były niepełne, gdyż Starostwo nie dysponowało, w okresie objętym kontrolą, wszystkimi uchwałami nadzorowanych spółek wodnych. Uchwały organów spółek wodnych były weryfikowane pod kątem ich zgodności z przepisami powszechnie obowiązującego prawa i ze statutami spółek. W sposób prawidłowy i rzetelny weryfikowano także, czy uchwały spółek wodnych podejmowane były przez właściwe organy spółki oraz wymaganą większością głosów.

Poddane badaniu obowiązujące statuty pięciu spółek wodnych pochodziły z lat 60-tych i 80-tych ubiegłego wieku i nie posiadały odniesienia do niektórych wymogów obowiązującej obecnie ustawy Prawo wodne. Pomimo podjętych przez Starostę działań polegających na zorganizowaniu spotkania ze spółkami wodnymi w tej

¹ z. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: „ustawa o NIK”).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 ze zm. – dalej: „ustawa Prawo wodne”.

sprawie, spółki nie były w stanie zebrać wymaganego art. 459 ust. 2 ustawy Prawo wodne składu walnego zgromadzenia, ponieważ nie posiadały danych adresowych swoich członków.

Starosta przyznał dotacje wszystkim wnioskującym spółkom wodnym. Badanie pięciu z 30 przyznanych dotacji wykazało, że Starosta nie przestrzegał niektórych zasad i warunków udzielania dotacji określonych w uchwale nr VII/62/2011 Rady Powiatu Puckiego z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie: zasad, trybu postępowania oraz sposobu rozliczania dotacji celowej udzielanej spółkom wodnym na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych⁴. W szczególności: pracownicy nie weryfikowali wskaźnika ściągłości składek przez spółki, będącej warunkiem przyznania dotacji oraz nierzetelnie dokumentowali postępowania w sprawie udzielenia dotacji. Starostwo nie dysponowało bowiem, podczas kontroli NIK, kompletem obligatoryjnych dokumentów, które winny złożyć spółki wraz z wnioskiem o udzielenie dotacji. Wskutek powyższego brak jest możliwości rzetelnej weryfikacji prawidłowości dokonania merytorycznej i formalnej oceny wniosków, a w konsekwencji zasadności przyznania dotacji.

Udzielone dotacje zostały prawidłowo i rzetelnie rozliczone.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Sprawowanie nadzoru nad działalnością spółek wodnych

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą zadania z zakresu prowadzenia i realizacji zadań Starosty w zakresie ustawy Prawo wodne, realizował, zgodnie z § 25 ust.1 pkt 3 Regulaminu Organizacyjnego⁵ Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska⁶. Wobec niewyznaczenia pracownika odpowiedzialnego za prowadzenie spraw z zakresu objętego kontrolą, za realizację zadań w tym obszarze odpowiadał Naczelnik⁷ WRiOŚ. W każdym roku objętym kontrolą w WRiOŚ zatrudnionych było osiem osób.

W latach 2019-2023 nie były przeprowadzane kursy, ani szkolenia z zakresu spraw objętych kontrolą. Jak wyjaśnił Starosta, do Starostwa nie docierały informacje odnośnie takich szkoleń, pracownicy Starostwa mieli dostęp do aktualnej bazy aktów prawnych, korzystali także z pomocy obsługującego Starostwo prawnika.

(akta kontroli str. 5-36, 147-150, 248)

2. Nadzorowi i kontroli Starosty Puckiego, wg stanu na 31 grudnia 2022 r., podlegało dziewięć spółek wodnych⁸. Jedna z nich (Spółka Wodno-Ściekowa „Swarzewo”) zajmowała się działalnością w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków i nie realizowała zadań określonych w art. 441 ust. 3 ustawy Prawo wodne. Pozostałe osiem spółek wodnych zajmowało się działalnością w zakresie melioracji. Dane o liczbie spółek wodnych były zgodne z danymi z Systemu informacyjnego gospodarowania wodami⁹. Na terenie Powiatu Puckiego (dalej również: „Powiat”)

⁴ Dalej: „uchwała ws. dotacji”.

⁵ Przyjętego uchwałą nr 389 Zarządu Powiatu Puckiego z dnia 14 maja 2018 r. ze zm.

⁶ Dalej: „WRiOŚ”.

⁷ W okresie objętym kontrolą pełniły tę funkcję dwie osoby: do 19 sierpnia 2019 r. M. Ż.-B., od 20 sierpnia 2019 r. do 27 lipca 2020 r. N. W. i od 28 lipca 2020 r. ponownie M. Ż.-B.

⁸ Spółka Wodno-Ściekowa „Swarzewo”, Spółka Wodna „Kanał Czarny Górny” w Sulicicach, Spółka Wodna „Wierchucińskie Błota”, Spółka Wodna „Żarnowieckie Błota”, Spółka Wodna „Tyłowskie Błota”, Spółka Wodna Karwieńskie Błota, Spółka Wodna „Strzelno-Parszkowo”, Spółka Wodna „Puckie Błota” i Spółka Wodna „Mrzezińskie Błota”.

⁹ System informacyjny gospodarowania wodami (SIGW) został utworzony w wyniku reformy gospodarki wodnej z 2017 r. na podst. art. 329 ustawy Prawo wodne.

w latach 2019-2022 zmeliorowanych zostało ogółem 14,32 tys. ha gruntów, z czego tereny zmeliorowane objęte działalnością spółek wodnych obejmowały 6,12 tys. ha, co stanowiło 42,7% zmeliorowanej powierzchni. Średnia powierzchnia zmeliorowanych gruntów w spółce wodnej wynosiła 0,76 tys. ha. Długość rowów melioracyjnych wynosiła 1280 km, z tego na spółki wodne przypadało 790 km, co stanowiło 71,7% ogólnej długości rowów melioracyjnych.

(akta kontroli str. 244-247, 249-251, 455-456)

3. W okresie objętym kontrolą obowiązywały statuty dziewięciu spółek wodnych (sprzed 1 stycznia 2019 r.):

- spółki wykonujące zadania w zakresie melioracji: „Tyłowskie Błota” i „Kanał Czarny Górny” z 1967 r.; „Karwieńskie Błota”, „Żarnowieckie Błota”, „Wierzchucińskie Błota”, „Puckie Błota” i „Strzelno-Parszkowo” z 1984 r., „Mrzezińskie Błota” – statut zatwierdzony przez Starostę Puckiego decyzją nr ROŚ-6212/1/d./2005 z dnia 12 kwietnia 2005 r. i wpisany do rejestru 25 maja 2005 r.,
- Spółka Wodno-Ściekowa „Swarzewo” – statut z dnia 17 kwietnia 2018 r. zatwierdzony decyzją Starosty Puckiego nr ROŚ.6343.1.2018 z dnia 24 maja 2018 r. Członkami tej spółki wodnej były cztery gminy z terenu Powiatu Puckiego.

(akta kontroli str. 54-144)

Opis stanu
problematicznego

Poddane badaniu statuty pięciu spółek wodnych (z 1967 r. i 1984 r.): „Karwieńskie Błota”, „Żarnowieckie Błota”, „Wierzchucińskie Błota”, „Tyłowskie Błota” i „Kanał Czarny Górny”, nie określały sposobu rozwiązania lub likwidacji spółki wodnej oraz przeznaczenia mienia pozostałego po jej rozwiązaniu lub likwidacji, tj. wymogu, o którym mowa w art. 448 ust. 1 pkt 12 i 14 ustawy Prawo wodne. Ponadto statuty spółek wodnych (z 1967 r.): „Tyłowskie Błota” i „Kanał Czarny Górny” nie wymieniały przypadków wymagających zwołania walnego zgromadzenia, tj. wymogu, o którym mowa w art. 448 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo wodne. Trzy ze zbadanych statutów spółek wodnych uchwalonych w 1984 r. („Karwieńskie Błota”, „Żarnowieckie Błota”, „Wierzchucińskie Błota”) przewidywały możliwość wystąpienia członka ze spółki wodnej za zgodą naczelnika gminy, natomiast statuty spółek wodnych z 1967 r. („Tyłowskie Błota” i „Kanał Czarny Górny”) określały, że członkami spółki wodnej są każdorazowi właściciele lub użytkownicy gruntów objętych jej działalnością, którzy zostali przyjęci lub włączeni do spółki. Statuty te nie określały procedury dobrowolnego wystąpienia członka ze spółki wodnej, a jedynie wyłączenie w wyniku działania na szkodę spółki lub niedopełniania obowiązków. Do żadnego z tych statutów nie załączono listy członków spółki wodnej, o której mowa w art. 448 ust. 2 ustawy Prawo wodne. Statuty te uchwalone zostały na podstawie ówczesnie obowiązującego prawa wodnego i nie były zmieniane, pomimo dokonywanych kolejnych zmian prawa wodnego oraz zmian w ustroju administracji publicznej.

(akta kontroli str. 54-146)

Jak wyjaśniła Naczelnik WRiOŚ, w 2021 r. odbyło się spotkanie Starosty Puckiego z przedstawicielami spółek wodnych działających na terenie Powiatu, które dotyczyło możliwości ustanowienia nowych statutów spółek, dostosowanych do przepisów obowiązującego prawa. Przedstawiono wzór statutu i omówiono procedurę jego ustanawiania, jednakże z uwagi na zapis art. 459 ust. 2 ustawy Prawo wodne, przeprowadzenie tych procedur w spółkach wodnych działających na terenie Powiatu Puckiego okazało się niemożliwe. W Walnych Zgromadzeniach spółek wodnych, które rokrocznie się odbywały, uczestniczyło od kilku do kilkunastu (11-12) członków. Zdaniem Naczelnik, Spółki nie miały bieżących i aktualnych informacji na temat kupna i sprzedaży działek objętych ich działalnością i ustawowego prawa wglądu w dane

osób prywatnych, co znacznie utrudniało ich działalność, zwłaszcza w rejonach atrakcyjnych turystycznie, gdzie właściciele nieruchomości zmieniają się bardzo często, niejednokrotnie udział w działce ma kilka do kilkudziesięciu osób. Osoby te w wielu wypadkach nie były mieszkańcami Powiatu; zamieszkiwały na stałe na terenie całej Polski, a także poza granicami naszego kraju. Dodatkowo, Przewodniczący spółek rzadko kiedy byli powiadamiani o sprzedaży nieruchomości, co rodziło kolejne trudności w dotarciu do właścicieli działek, a co za tym idzie członków spółki wodnej. Jak wyjaśniła Naczelnik, statuty spółek - ustanawiane 30 i 50 lat temu - były pod wieloma względami niedoskonałe i mało aktualne jednakże w przypadku gdy statut czegoś nie reguluje to obowiązują przepisy aktualnego Prawa wodnego. Ta ustawa jest w tym przypadku nadrzędna.

(akta kontroli str. 453-454)

4. W latach 2019-2022 do Starostwa wpłynęły łącznie 84 uchwały spółek wodnych (w 2019 r. – 18 uchwał, w 2020 r. – 24 uchwały, w 2021 r. – 22 uchwały, w 2022 r. – 20 uchwał). Żadna z nich nie dotyczyła zmiany statutu ani zmiany składu członków spółki.

(akta kontroli str. 149-150, 252, 255-450)

Według informacji uzyskanych przez kontrolującą od wszystkich spółek wodnych podlegających nadzorowi Starosty, w latach objętych kontrolą, podjęły one łącznie 89 uchwał (w 2019 r. – 21 uchwał, w 2020 r. – 25 uchwał, w 2021 r. – 23 uchwały, w 2022 r. – 20 uchwał).

Do Starostwa nie wpłynęły następujące uchwały:

- w 2019 r.:

a) jedna uchwała Spółki Wodnej „Puckie Błota” (nr 1/2019 z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2018 r., udzielenia absolutorium Zarządowi Spółki, zatwierdzenia budżetu na 2019 r., planu realizacji zadań na 2019 r. i wysokości składki, wyboru Zarządu i Komisji rewizyjnej, uchwalenia diety Przewodniczącego i Księgowej Spółki),

b) dwie uchwały Spółki Wodnej „Mrzezińskie Błota” (z marca 2019 r. dotycząca budżetu i planu prac Spółki i z 24 kwietnia 2019 r. dotycząca wyboru Zarządu i Komisji Rewizyjnej),

- w 2020 r. jedna uchwała Spółki Wodnej „Mrzezińskie Błota” (niedatowana, dotycząca budżetu i planu prac Spółki),

- w 2021 r. jedna uchwała Spółki Wodnej „Mrzezińskie Błota” (z marca 2021 r. dotycząca budżetu i planu prac Spółki).

W latach 2019-2023 (do 13 kwietnia) Starostwo nie dysponowało pięcioma, na 89 wszystkich podjętych przez spółki wodne uchwał.

Z wyjaśnienia Starosty wynikało, że nie podejmował on żadnych działań w sprawie wyjaśnienia tego stanu.

Zgodnie z art. 458 ustawy Prawo wodne zarząd spółki wodnej zwołuje walne zgromadzenie co najmniej raz w roku. Organ ten posiada kompetencje w zakresie m.in. uchwalania planu prac spółki wodnej oraz jej budżetu i rozpatrywania i zatwierdzania rocznych sprawozdań z działalności oraz udzielania zarządowi absolutorium, w związku z powyższym każda działająca spółka wodna corocznie powinna przekazać do Starostwa co najmniej jedną uchwałę. Szczegółowo zostało to opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” pkt 3.

(akta kontroli str. 253-354)

Ponadto dwie uchwały podjęte 21 listopada 2022 r. przez Spółkę Wodną „Mrzezińskie Błota” zostały przekazane do Starostwa 10 marca 2023 r. Obydwie uchwały dotyczyły likwidacji Spółki Wodnej „Mrzezińskie Błota” z dniem 31 grudnia 2022 r., powołania likwidatorów i decyzji co do środków zgromadzonych na koncie Spółki.

15 marca 2023 r. (data otrzymania 17 marca 2023 r.) Starosta wezwał Spółkę Wodną „Mrzezińskie Błota” do uzupełnienia uchwał z dnia 21 listopada 2022 r. poprzez nadesłanie podpisanej listy obecności członków spółki obecnych na zgromadzeniu oraz aktualnej listy członków spółki na dzień podjęcia uchwały, przedstawienia sprawozdania likwidatora Spółki oraz przedłożenia zaświadczenia bankowego o likwidacji rachunku Spółki. 4 kwietnia 2023 r. do Starostwa wpłynęły: lista członków Spółki Wodnej „Mrzezińskie Błota”, lista obecności członków na Walnym Zgromadzeniu w dniu 21 listopada 2022 r. i zaświadczenie o zamknięciu rachunku bankowego z dniem 16 stycznia 2023 r. Do Starostwa nie wpłynęło sprawozdanie likwidatora Spółki. 7 kwietnia 2023 r. Starosta wezwał Spółkę Wodną Mrzezińskie Błota do uzupełnienia dokumentów, tj. sprawozdania likwidatora, wyznaczając termin 14 dni od doręczenia. Wg stanu na dzień zakończenia kontroli NIK dokument ten nie wpłynął do Starostwa.

(akta kontroli str. 253-354, 437-450)

W latach 2019-2023 (31 marca) Starosta nie wniósł zastrzeżeń do treści żadnej z uchwał, nie wszczął postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały spółki wodnej, nie wskazał wydania uchwały z naruszeniem prawa, nie zaskarżył żadnej uchwały do sądu administracyjnego i nie zgłosił zastrzeżeń do żadnej przedłożonej uchwały.

Badanie 10 wybranych uchwał wykazało, że nie wystąpiły przesłanki uzasadniające wskazanie naruszenia prawa lub stwierdzenia nieważności, wszystkie uchwały podejmowane były przez właściwy organ (Walne Zgromadzenie Członków) oraz właściwą większością głosów.

(akta kontroli str. 252-253, 451-452)

Żadna z uchwał podjętych przez spółki wodne nie została zaskarżona przez podmiot wskazany w art. 462 ust. 10 Prawa wodnego.

(akta kontroli str. pytania, 522)

5. W latach 2019-2023 (do dnia 31 marca 2023 r.) Starosta nie stwierdził zaistnienia ustawowych przesłanek do rozwiązania zarządu żadnej ze spółek wodnych, ani do ustanowienia zarządu komisarycznego. NIK nie stwierdziła przypadków wystąpienia ustawowych przesłanek do podjęcia powyższych działań.

(akta kontroli str. 147-150)

6. W okresie objętym kontrolą Starosta, działając na podstawie uchwały ws. dotacji oraz corocznych uchwał¹⁰ Zarządu Powiatu Puckiego w sprawie wysokości dotacji, przyznał i udzielił spółkom wodnym dotacje z budżetu Powiatu na zadania polegające na bieżącym utrzymaniu wód i urządzeń wodnych w łącznej kwocie 143,5 tys. zł, z tego w poszczególnych latach:

- w 2019 r. – ośmiu spółkom wodnym: „Karwieńskie Błota”, „Żarnowieckie Błota”, „Wierzchucińskie Błota”, „Puckie Błota”, „Strzelno-Parszkowo”, „Tyłowskie Błota”, „Mrzezińskie Błota”, „Kanał Czarny Górny”, w łącznej wysokości 35,7 tys. zł,

¹⁰ Były to uchwały nr: 91 z dnia 16 października 2019 r., 201 z dnia 21 września 2020 r., 363 z dnia 18 października 2021 r. i 470 z dnia 11 sierpnia 2022 r. wszystkie te uchwały Zarządu Powiatu Puckiego dotyczyły udzielenia na dany rok spółkom wodnym dotacji z budżetu Powiatu Puckiego z przeznaczeniem na dofinansowanie realizacji robót na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych (dalej: uchwały ws. wysokości dotacji”).

- w 2020 r. – ośmiu wyżej wymienionym spółkom wodnym w łącznej wysokości 36,4 tys. zł,
 - w 2021 r. – siedmiu spółkom wodnym (były to wyżej wymienione spółki wodne oprócz spółki wodnej „Mrzezińskie Błota”) w łącznej wysokości 37,1 tys. zł,
 - w 2022 r. – siedmiu spółkom wodnym (jak w 2021 r.) w łącznej wysokości 34,3 tys. zł.
- W latach objętych kontrolą Spółka Wodno-Ściekowa „Swarzewo” nie występowała o przyznanie dotacji.

Jednostkowe kwoty udzielonych dotacji wyniosły od 3,4 tys. zł („Mrzezińskie Błota” w 2019 r.) do 6,4 tys. zł („Żarnowieckie Błota”) w 2021 r. W latach 2019-2022 Starosta przyznał na działalność spółek wodnych łącznie 30 dotacji.

(akta kontroli str. 37-45 46-53, 151)

Zasady udzielania dotacji określone zostały uchwałą ws. dotacji i obejmowały m.in. następujące warunki:

- zgodnie z § 4 uchwały ws. dotacji wskaźnik ściągальności składek w spółce wodnej w roku poprzedzającym przyznanie dotacji wynoszący minimum 50%,
- złożenie, zgodnie z § 5 uchwały ws. dotacji, pisemnego wniosku o udzielenie dotacji, zawierającego aktualny dokument rejestrowy, oświadczenie, że spółka wodna nie działa w celu osiągnięcia zysku i potwierdzony za zgodność z oryginałem budżet spółki wodnej za rok, w którym wnioskuje ona o udzielenie dotacji, oraz zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. uchwały statut wnioskodawcy,
- zawarcie, zgodnie z § 7 uchwały ws. dotacji, pisemnej umowy o udzielenie dotacji (zawierającej m.in. szczegółowy opis zadania, w tym cel, na jaki dotacja została przyznana, termin realizacji zadania, termin wykorzystania dotacji, obowiązek prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków, tryb kontroli wykonania zadania, termin i sposób rozliczenia dotacji, termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji),
- rozliczenie dotacji, które zgodnie z § 8 uchwały ws. dotacji następowało w formie sprawozdania z realizacji zadania składanego w terminie 14 dni od daty zakończenia realizacji zadania, sporządzonego według wzoru określonego w załączniku nr 2 do tej uchwały wraz z załączeniem dokumentów potwierdzających wykonanie rozliczanych prac melioracyjnych.

Ponadto zgodnie z § 9 uchwały ws. dotacji Zarząd Powiatu Puckiego mógł przeprowadzać kontrole w spółkach wodnych obejmujące sprawdzenie przeznaczenia i wykorzystania dotacji, zgodności wykonanych zadań z umową, prawidłowości udokumentowania realizowanego zadania, prawidłowości prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej. W latach 2019-2023 Starostwo nie przeprowadzało kontroli spółek wodnych w zakresie udzielonych dotacji.

Żaden z dokumentów, którymi Starostwo dysponowało na etapie udzielania dotacji, nie obejmował wykazania przez spółkę wodną wskaźnika ściągальności składek w roku poprzedzającym przyznanie dotacji wynoszącego minimum 50%, co zgodnie z § 4 uchwały ws. dotacji było warunkiem jej przyznania, a wskaźnik ten nie był przez Starostwo weryfikowany.

Jak wyjaśnił Starosta wskaźnik ten nie był weryfikowany, a pracownicy Starostwa byli jedynie informowani o jego wysokości. Szczegółowo zostało to opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str.37-45, 457-464)

Badanie pięciu najwyższych kwotowo dotacji¹¹, łącznie na 29,4 tys. zł (tj. 20,5% kwoty udzielonych dotacji ogółem) wykazało, że:

- wnioski o udzielenie dotacji nie zawierały: aktualnego dokumentu rejestrowego spółki wodnej – w trzech przypadkach, oraz potwierdzonego za zgodność z oryginałem budżetu spółki za rok, w którym wnioskuje ona o udzielenie dotacji - w jednym przypadku, co było niezgodne z § 5 pkt 2 ppkt 1 i 3 uchwały ws. dotacji. Szczegółowo zostało to opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Ponadto do żadnego z pięciu zbadanych wniosków nie załączono statutu spółki wodnej, co było niezgodne z listą dokumentów wymienioną w załączniku nr 1 „wniosek o udzielenie dotacji” do ww. uchwały. Jak wyjaśniła Naczelnik WRiOŚ, do której obowiązków należała m.in. realizacja zadań WRiOŚ z zakresu objętego ustawą Prawo wodne, statuty były niezmiennie od czasu ich uchwalenia, gdyby zachodziły w nich jakieś zmiany organ byłby o tym poinformowany,

- do wszystkich zbadanych wniosków o udzielenie dotacji załączone było oświadczenie, że spółka wodna nie działa w celu osiągnięcia zysku,

- zawarte przez Starostę umowy o udzielenie dotacji spełniały wymagania określone w uchwale ws. dotacji; umowy te przewidywały, że Starosta mógł rozwiązać umowę dotacyjną ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku: wykorzystania udzielonej dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, nieterminowego lub nienależytego wykonania umowy (w szczególności zmniejszenia zakresu rzeczowego realizowanego zadania stwierdzonego na podstawie wyników kontroli lub oceny realizacji wniosków i zaleceń pokontrolnych), przekazania części lub całości dotacji osobie trzeciej, odmowy poddania się kontroli lub nieusunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w terminie określonym przez Zleceniodawcę, w umowach określono również zasady rozliczania kwoty dotacji podlegającej zwrotowi w wyniku stwierdzenia wymienionych powyżej okoliczności,

- dotacje zostały rozliczone poprzez złożenie zgodnych ze wzorem sprawozdań wraz z wymaganymi załącznikami potwierdzającymi wykonanie robót melioracyjnych i w wymaganym 14-dniowym terminie od daty zakończenia realizacji zadania,

- dotacje zostały prawidłowo ujęte w ewidencji księgowej Starostwa.

(akta kontroli str. 16, 28-29, 37-45, 153-243, 457-504)

7. Do Starostwa nie wpłynęły informacje dotyczące korzystania przez osoby trzecie z urządzeń wodnych lub przyczyniania się przez nie do zanieczyszczania wody.

(akta kontroli str. 147-150)

8. Do Starostwa nie wpłynęły skargi dotyczące działalności spółek wodnych.

(akta kontroli str. 147-150)

9. Jak wyjaśnił Starosta, podstawową trudnością w sprawowaniu nadzoru i kontroli nad spółkami wodnymi był brak możliwości udzielania nieodpłatnej informacji na temat własności nieruchomości gruntowych objętych działalnością spółki wodnej, nierozwiązywalna sytuacja „starych” statutów, gdyż w zmieniających się ustawach dotyczących prawa wodnego (z 1962 r., 1974 r., 2001 r. i 2017 r.) zabrakło przepisów przejściowych dotyczących funkcjonowania spółek wodnych oraz wzrost populacji bobrów, ponieważ odszkodowania wypłacane z tytułu szkód wyrządzonych przez bobry przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, dotyczą zniszczonego mienia, nie uwzględniając nakładów pracy, którą spółki wodne muszą wykonać na nowo, w innym terminie, uruchamiając nowe środki finansowe.

¹¹ Dotyczących spółek wodnych: „Żarnowieckie Błota” w latach: 2019 (5,7 tys. zł), 2020 (5,8 tys. zł), 2021 (6,4 tys. zł) i 2022 (6,0 tys. zł) oraz „Wierzchucińskie Błota” w 2021 r. (5,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 147-150)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Badanie pięciu dotacji¹² (na łączną kwotę 29,4 tys. zł) wykazało, że Starosta nie przestrzegał niektórych zasad i warunków udzielania dotacji, zawartych w uchwale ws. dotacji. I tak:

a) Starostwo nie posiadało udokumentowanych danych dotyczących wskaźnika ściągalności składek w spółkach wodnych w roku poprzedzającym przyznanie dotacji, co było niezgodne z § 4 uchwały ws. dotacji, warunkującym przyznanie dotacji od osiągnięcia przez spółkę ww. wskaźnika na poziomie minimum 50%,
Starosta w sprawie niedokumentowania wskaźnika ściągalności składek w spółce wodnej w roku poprzedzającym przyznanie dotacji wyjaśnił, że wskaźnik ten nie był badany, a pracownicy Starostwa byli jedynie informowani o jego wysokości. W latach 2019-2022 osobą odpowiedzialną za realizację zadań WRiOŚ była Naczelnik WRiOŚ.

W ocenie NIK powyższe wyjaśnienia nie mogą stanowić wystarczającego usprawiedliwienia do nieprzestrzegania obowiązujących w Powiecie zasad i warunków udzielania ww. dotacji.

(akta kontroli str. 457-462)

b) Starostwo nierzetelnie udokumentowało postępowania w sprawie udzielenia czterech z pięciu zbadanych dotacji na łączną kwotę 23,7 tys. zł, nie dysponowało bowiem kompletem następujących dokumentów, które winny złożyć spółki wraz z wnioskiem o udzielenie dotacji:

- aktualnych dokumentów rejestrowych (§ 5 pkt 2 ppkt 1 uchwały ws. dotacji) w przypadku trzech spółek wodnych: „Żarnowieckie Błota” w 2021 r. i 2022 r. oraz „Wierchucińskie Błota” w 2021 r., którym udzielono dotacji w wysokości odpowiednio: 6,4 tys. zł, 6,0 tys. zł i 5,5 tys. zł;

- potwierdzonego za zgodność z oryginałem budżetu spółki za rok, w którym wnioskuje ona o udzielenie dotacji (§ 5 pkt 2 ppkt 3 uchwały ws. dotacji) w przypadku Spółki Wodnej „Żarnowieckie Błota”, której udzielono dotacji w 2020 r. w wysokości 5,8 tys. zł).

Jak wyjaśniła Naczelnik WRiOŚ, do której obowiązków należała m.in. realizacja zadań WRiOŚ z zakresu objętego ustawą Prawo wodne wynikało to z niedopatrzenia pracownika przyjmującego te dokumenty, polegającego na odesłaniu złożonych załączników.

(akta kontroli str. 461)

2. Starostwo, w okresie objętym kontrolą nie podejmowało wobec spółek wodnych działań polegających na egzekwowaniu przekazywania podejmowanych przez nie uchwał, w związku ze sprawowanym nad spółkami wodnymi nadzorem, o którym mowa w art. 462 ust. 1 w związku z art. 462 ust. 2 ustawy Prawo wodne. Stan ten może świadczyć o sprawowaniu przez Starostę nie w pełni rzetelnego nadzoru nad działalnością spółek wodnych.

Starosta wyjaśnił, że nie podejmował żadnych działań związanych z egzekwowaniem podejmowanych przez spółki wodne uchwał.

(akta kontroli str. 457-462)

NIK wskazuje, że Starosta, zgodnie z art. 462 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zobowiązany był do sprawowania nadzoru i kontroli nad działalnością spółek wodnych. Zarząd każdej spółki wodnej zobowiązany był, zgodnie z art. 458 ustawy Prawo wodne zwołać co najmniej raz w roku zgromadzenie członków. Starosta

¹² Opisane w pkt 6 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

powinien więc wyegzekwować od każdej działającej spółki wodnej co najmniej jedną uchwałę w roku.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Wnioski
1. Przestrzeganie wszystkich zasad i warunków udzielania dotacji, zawartych w uchwale ws. dotacji.
 2. Egzekwowanie w ramach sprawowanego nadzoru od spółek wodnych obowiązku przekazywania wszystkich uchwał ich organów.
- Uwagi
- Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

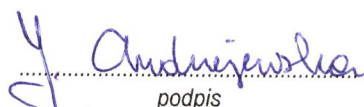
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 4 maja 2023 r.

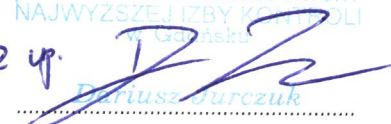
Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Kontroler

Joanna Andrzejewska
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Dyrektor

p.o. WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku
24

.....
podpis